

door Jan DREESEN

Toen we voor enkele jaren het boek over de Sinte-Godelieveparochie uitgaven, situeerden we het ontstaan van haar voorganger de Sinte-Catharinaparochie in 1265. Hiervoor baseerden we ons op de oudste vermelding zoals die voorkwam in de "Toponomie" van DE FLOU.

DE FLOU refereerde naar twee teksten, een Franse en een Latijnse. De Franse tekst, die in feite een vertaling was van de oorspronkelijke Latijnse tekst, kwam voor in de "INVENTAIRE GODEFROY" (blz. 567) een stuk uit de "INVENTAIRE ANALYTIQUE ET CRONOLOGIQUE DES ARCHIVES DE LA CHAMBRE DES COMPTES A LILLE (Paris-Lille 1865, un volume, en 4°). De Latijnse tekst kwam voor in FRAGMENTA, een uitgave die in de twee helft van de vorige eeuw te Brugge verscheen en waarin voornamelijk teksten voorkwamen met betrekking tot de geschiedenis van West-Vlaanderen.

In de twee teksten bevestigde Margareta, gravin van Vlaanderen, in december 1265, de koop gedaan door de abdij van Vicoigne jegens Diederik van Beveren, kasteelheer van Diksmuide, van de tienden en hun toebehoren van Bredene en Sinte Catharina.

Bij een nauwkeurige lezing van de twee teksten blijkt dat deze koop gebeurde toen Ferrand van Portugal, echtgenoot van Johanna, zuster van Margareta, gevangen zat. De gevangenschap van Ferrand van Portugal duurde van 27 juli 1214 tot omtrent Kerstdag 1226. Het was dus in die periode dat Diederik, heer van Beveren, de tienden van Bredene en Sinte Catharina verkocht aan de Vicogne-abdij.

In zijn monumentaal werk "DE VLAAMSE ADEL VOOR 1300" (deel 1, blz. 355 uitgegeven 1968) spreekt Dr. E. WARLOP over de financiële moeilijkheden die sommige Vlaamse edelen in die tijd hadden. Normale verplichtingen, militaire expedities, overdreven weelderige en losbandige levenswijze en slecht beheer van de familiegoederen veroorzaakte omstreeks 1200 een chronische geldnood bij de Vlaamse adel. Om hieraan te verhelpen begonnen zij te verpanden en te verkopen. Eerst tienden en kleine rechten, dikwijls met een welbepaald doel. Dr. WARLOP citeert hierbij als voorbeeld, hoe Diederik III van Beveren, burggraaf van Diksmuide, in 1222 een tiende en andere goederen verkocht die hij in Bredene en Knokke in leen hield van Gotfried, heer van Schoten en Breda, aan de abdij van Vicoigne voor 3640 ponden vlaamse. Een deel van de som was bestemd om als bruidschat meegegeven te worden aan zijn zusters in plaats van het deel van de vaderlijke erfgoederen dat hen toekwam. Het gaat hier dus ook over de voordien reeds aangehaalde verkoop van grond door Diederik van Beveren.

Dr. WARLOP, meende in zijn boek, dat het hier om de parochie Sinte-Catharina-ten-Knokke ging. Het is daarom dat hij in zijn tekst spreekt van "te Bredene en te Knokke".

Dank zij historicus Maurice COORNAERT werd deze misvatting rechtgezet. Volgens hem werd de parochie Knokke, en meegaande Sinte-Catharina-ten-Knokke kapel, eerst in 1253 van de oorspronkelijke parochie Koudekerke afgescheiden, wat maakt dat in 1222 de kapel van Sinte-Catharina-ten-Knokke, indien ze toen reeds bestond, nog aan de parochie Koudekerke ondergeschikt was. Op basis van een nauwkeuriger vertaling van de Latijnse tekst van de verkoopacte kwam hij tot het besluit dat de "Capilla Sancte Katerine",

waarvan sprake en die aan Bredene paalde, alleen maar Sinte-Catharina bij Oostende kon zijn.

De tekst van deze verkoop komt voor in een acte in de CARTULAIRE DE L'ABBAYE DE VICOIGNE (coté 59 H 96). Deze acte is gedateerd "augustus 1222". Wij geven, hiernavolgende, een reproductie van de passage uit de originele tekst waarin er sprake is van de kapel van Sinte-Catharina.

de Bredena
Ego Theoderic' Dñs de beuna Capel
lanus de Dymuida Hocum facio p
hoc scriptum p'sentibz & futuris: qd' cum
totum feodum qd' habebam in parrochia de
Bredena: vel in alia parrochia eidem contigua
que dicitur Capella scē Katerine. In decimis.
Redditibz. Terris. Homibz. Homagys. et
alijs rebz. si ibidem fuerint. ex successione pat'

De vertaling luidt : Ik, Diederik, heer van Beveren, burggraaf van Diksmuide enz... heel het leen dat ik bezat in de Parochie Bredene en in een ander daaraan palende parochie die Sinte-Catharinakapel wordt genoemd....

Dit is, voor het ogenblik, de oudste geschreven vermelding van de voorgangster van onze parochie. In zijn bijdrage tot de "HISTORISCHE GEOGRAFIE VAN HET WESTVRIJE" (Tijdschrift WESTVLAAMSE ARCHEOLOGICA, 1ste jaargang 1985) schrijft Maurice COORNAERT, sprekende over de parochies in s' Heer Woutermansambacht : Nadat de gewonnen grond onder de belangstellenden verdeeld was, begonnen deze hun percelen te ontginnen en te bewerken. De uitbating kon echter niet gebeuren zonder het bouwen van hoeven. Naarmate vervolgens de bevolking aangroeide stichtte men, van de aangrenzende Zandstreek uit, nieuwe parochies. Hoewel Zandvoorde pas in 1249 uit de geschreven bronnen opduikt (DE FLOU - 1914-32 XVIII blz. 282) geloven we toch dat dit dorp uit Woutermansambacht de oudste parochie vormde. Zandvoorde staat 2,5 km ten noordwesten van Oudenburg en kwam waarschijnlijk uit die parochie voort.

Vermoedelijk is Sinte-Catharina als eerste dochterparochie uit Zandvoorde afgesplitst. Dit dorp ontstond op de zuidoever van de Terstreepvliet circa 5 km ten noordwesten van Zandvoorde. De parochie CAPELLA SANCTA CATHARINA verschijnt in 1222 (WARLOP 1968 blz. 355 en COORNAERT 1974 blz. 391). Om de genoemde parochie te onderscheiden van St-Katerina bij Assebroek en St-Katerina buiten Damme gaf men haar een bijzondere bepaling SINTE-CATHARINA-WEST (Fonds Burg, Brugge 1365 f. 2620 en 2720)....

Tot daar Maurice COORNAERT.

Dus SINTE-CATHARINA-WEST bestond als zelfstandige parochie in 1222 en waarschijnlijk reeds vroeger. Dit brengt ons meteen dicht bij het ontstaan van de parochie Oostende, die vermoedelijk omstreeks 1200 werd gesticht, waarschijnlijk op grondgebied dat oorspronkelijk het noordelijk deel van de parochie Sinte-Catharina-West vormde.